

တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်အလုၢ်အပွၤ-လၢနဖိအဂီၢ်တၢ်အံၤကမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ် ?

Evaluation: What Does It Mean for Your Child?

တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်အလုၢ်အပွၤစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ် ?

တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တဲာ်မၤအကျဲကပူၤလၢယုၤသ့ၣ်ညါဖိတကအံၤမ့ၢ်အဖံးမၤဟူးဂဲၤတသ့ဂ့ၤဂ့ၤဖါဒီးလိာ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလီၤဆီဒီးဘၣ်ထွဲလိာ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အခိၣ်ထံးတပတီၢ်လၢတၢ်ကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢကမၤစၢဖိသ့ၣ်အတၢ်မၤလိမၤဒီးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အလၢအပွၤဒီးပုၤတဂၤစ့ၣ်စ့ၣ်အဂီၢ်တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်မၤနီၣ်ကဘၣ်မၤဝံၤတချူၤလၢပုၤတဂၤစ့ၣ်စ့ၣ်အဂီၢ်တၢ်ကတဲာ်ကတီၤပာ်စၢကူၣ်သ့လီၤဆီ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢဘၣ်ထွဲလိာ်သးတဖၣ်လၢဖိတကအံၤအဂီၢ်လၢအဖံးမၤဟူးဂဲၤတသ့, ဒီး ကွဲၤဖိတဖၣ်အံၤကဘၣ်တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်အီၤအစ့ၤကတၢ်တဘျီလၢသၢန့ၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်အလုၢ်အပွၤအပူၤပုၤပုၤတၢ်ထၢဖျိၣ်ဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ယုၤထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢတၢ်အကလုာ်ကလုာ်ဘၣ်ယးဖိတကအံၤမၤလၢပုၤတၢ်မၤလၢအလီၤဘၣ်အီၤဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤတၢ်ကိးသန့ၣ်ဒီးလၢတၢ်ဆိကမိၣ်တယာ်တၢ်လၢအဖံးမၤဟူးဂဲၤတသ့, လၢအပုၤပုၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢမိၣ်ပာ်စၢတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကကွၢ်တဲာ်ဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးသးအကျိၤအကျဲတဖၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၤ, တၢ်ဟံၤသ့ၣ်ဟံၤသး, ဘၣ်ယးနီၣ်ခိနီၣ်ခိ, ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ကယီၤကယီၤတဖၣ်ယုၤစ့ၣ်စ့ၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အဂ့ၤအကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢအံၤ တၢ်ကစ့ၤကါက့ၤလၢတၢ်ဆၢတဲာ် ဖိသ့ၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယိဘၣ်မၤတၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်န့ၣ်လဲၣ် ?

တၢ်မၤလၢမၤပုၤဒီးတၢ်သမံထံဆၢတဲာ် ပုၤတဂၤစ့ၣ်စ့ၣ် အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မၤစၢတၢ်ပညိၣ်အကါဒိၣ်တဖၣ်အါမံၤန့ၣ်လီၤ.

1. တၢ်ကူၣ်နီၣ်ကူၣ်ယါ- အဝဲအံၤမၤစၢတၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအစၢမံ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်လၢတၢ်မၤလိမၤဒီးဒီးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကလိာ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆီတၢ်မၤစၢဒီးတၢ်မၤစၢဘၣ်ထွဲအဂၤတဖၣ်ဒ်အစၢအိၣ်ဖျါအသိးန့ၣ်လီၤ.
2. ကြးဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဟံၤပနီၣ်- တၢ်ဆၢတဲာ်အီၤသ့လၢနဖိန့ၣ်မ့ၢ်ဖိလၢအဖံးမၤဟူးဂဲၤတသ့ဂ့ၤဂ့ၤ
3. ခိဖျါလၢအအိၣ်ဝဲလၢပုၤတဂၤစ့ၣ်စ့ၣ်အဖံးမၤဟူးဂဲၤတသ့ဂ့ၤဂ့ၤလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်သိၣ်တၢ်သီ (IDEA) ဒီးကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢ
4. ကူၣ်သ့လီၤဆီဒီးတၢ်မၤစၢလၢအဂ့ၤအဂၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
5. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢ ပုၤတဂၤစ့ၣ်စ့ၣ်အဂီၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲ (IEP) န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟ့ၣ်နီၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢကမၤစၢန့ၣ်ဒီးကွဲၤကီၢ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤအဂီၢ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲ IEP လၢနဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
6. တၢ်န့ၣ်လီၤလၢတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်- တၢ်အံၤမၤစၢဝဲကသ့လၢတၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲခိၣ်သ့ၣ်ဒ်လဲၣ်လၢကကြးကတၢ်လၢအတုၤလီၤတီၤလီၤ လၢနဖိအတၢ်မၤလိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
7. တၢ်ထီၣ်နီၣ်တဲာ်နီၣ် တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်- တၢ်အံၤတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပနီၣ်လၢတၢ်ထီၣ်နီၣ်တဲာ်နီၣ်နဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်အကျိၤအကျဲဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤအဂီၢ်တၢ်အဂံၢ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ. ကွဲၤကြးနီၣ်လီၤဟ့ၣ်လဲၤအဒိတဘျီလၢတၢ်သမံထံဆၢတဲာ်အတၢ်ဟံၤဖျါ ဒီးတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါလၢအဘၣ်ယးမိၣ်ပာ်အဂီၢ်တၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲတၢ်ဆၢတဲာ်လၢအဖိးသဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်အလုၢ်အပွၤမ့ၢ်ဟံၤဖျါဒုၣ်ကယာ်လၢနဖိန့ၣ်မ့ၢ်တလိာ်ကူၣ်သ့လီၤဆီအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဒီးတၢ်မၤစၢဆီၣ်ထွဲအဂၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤကမၤစၢဝဲနဖိလၢညီၣ်န့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထီၣ်တၢ်တဲာ်မနုၤတဖၣ်လၢညီၣ်န့ၣ်တၢ်စူးကါသ့လၢတၢ်သမံထံဆၢတဲာ်တၢ်အလုၢ်အပွၤအဂီၢ်န့ၣ်လဲၣ်-

ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်သံကွၢ်ထဲတံၤဖိဒုၣ်လဲာ်တအိၣ်လၢတၢ်ကထိၣ်ကွၢ် တၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါဖိတကအံၤမ့ၢ်မၤဟူးဂဲၤတသ့ဂ့ၤဂ့ၤဒုၣ်လဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ မ့တမ့ၢ် လၢ

တၢ်ယုသ့ၣ်ညါ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လီၤဆီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢနဖိအဂီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကွၢ်အလဲၤသးလၢညီၣ်နီၤဒီး တၢ်မၤကွၢ်လၢအတလဲၤသးဒ်ညီၣ်နီၤအသိးတဖၣ်ခံၣ်လၢဒီးတၢ်သမံထံတၢ်ထီၣ်ကွၢ်အဂတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်နီၤမးလၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါ ကူၣ်သ့ၣ်လီၤဆီၣ် ဒီးတၢ်မၤစၢအဂၤအဂတဖၣ်လၢနဖိတၢ်လိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်ဝဲၣ်လၢဖိတၢ်အံၤအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤလၢကမ့ၢ်အမဲၣ်ညါလၢတၢ်မၤန့ၢ်ဖိတၢ်အံၤအတၢ်စံးဆၢအစၢတဖၣ် န့ၣ် လၢတၢ်ပၢ်လီၤတၢ်သံကွၢ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်လီၤမူဒါဒီးတၢ်မၤအဖိခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢဖိတၢ်အံၤအတၢ်ဒိၣ်ဒီး ဖိတၢ်အံၤမၤဝဲၣ်တၢ်မၤလၢမ့ၢ်န့ၢ်လီၤဆီၣ်တန့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ညီၣ်နီၤတၢ်ဒီးစးအလုၢ်အလၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ထၢဖိၣ်ဟဲဝဲအသိးကဲဘျူးလၢတၢ်ဟ့ၣ်ဆိပၢ်ဖိတၢ် အံၤမၤဝဲၣ်သ့ဆံးအါဒ်တၢ်ဆၢကွၢ်လၢလၢတၢ်ပၢ်ဖျါလၢကွၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဘၣ်ယးတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်မၤလိၣ်အဂီၢ်လီၤလီၤဆီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထီၣ်ဒူးကွၢ်အဂတဖၣ်လၢဖိတၢ်အံၤအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထံကွၢ်ဆး မ့တမ့ၢ် တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢဒီးမိၢ် ပၢ်တဖၣ်ဒီးပုၤဂုၤပုၤဂုၤတဖၣ်လၢအသ့ၣ်ညါဖိသၣ်အံၤ, ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဒိၣ်အမ့ၢ်လၢဖိသၣ်အံၤမၤလၢပျဲၤအမူအဒါလၢတၢ် လီၢ်တၢ်ကျဲၤလီၤဆီၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်တဖၣ်ကဘၣ်ပၤဆၢန့ၣ်လီၤတၢ်ပျဲၤပျဲၤဒီးတၢ်ကွၢ်သမံထံပုၤတၢ်ဂုၢ်စုၣ်လၢအအၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်ဝဲသ့ခီဖျိလၢအယုလိၣ်ဖိးလိၣ်သးယုၣ်ဒီး IDEA လၢတၢ်ကစူးကါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလီၤဆီၣ်လိၣ်သးဒီးအိၣ်အါမံၤအါကလုၢ်ဘၣ်တၢ်မၤန့ၢ်အီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံး, လၢအပၣ်ယုၣ်ဖိးသဲးဒီးတဖၣ် ဖိးသဲးဘၣ်တဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ထၢဖိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးစးတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်သမံထံဆၢတဲၣ်စ့ၢ်ကိးပၣ်ယုၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂတဖၣ်အ ကလုၢ်ကလုၢ်ဒ်အမ့ၢ်-

- တၢ်သမံသမိးကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်
- ဖိသၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်န့ၣ်တၢ်ထီၣ်သတြီၤအီၤလၢအမၤသးညီၣ်နီၤလၢတၢ်မ့ၢ်လၢကွၢ်စိလၢဖိသၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပၢ်ဖျါအသိး
- တၢ်ကွၢ်ထံကွၢ်ဆးဖိသၣ်တၢ်အမၤမူဒါလၢပျဲၤဆံးအါလၢကွၢ်, လၢဟံၣ်, မ့တမ့ၢ် လၢပုၤတၢ်အပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ထီၣ်လိၣ်သံကွၢ်မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ဒီး ကွၢ်အပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်-

ဒ်မိၢ်ပၢ်တၢ်အသိး, နအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဘၣ်ယး နဖိအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီးနဖိအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲတၢ်ပၢ်ဖိၣ် တၢ်မၤကွၢ်အစၢတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒီး တၢ်သမံထံတၢ်ဂ့ၢ်ပၢ်ဖိၣ်တဖၣ်အံၤဝဲတၢ်ကဆၢတဲၣ်နဖိအဂီၢ်အကြးအဘၣ်ကတၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ဒ်လဲၣ်တကလုၢ်လၢပကသုအီၤန့ၣ်လဲၣ်.

ဝဲအံၤတၢ်ဒီးစးအဂီၢ်တၢ်အိၣ်အကလုၢ်ကလုၢ်လၢကွၢ်ကီၢ်တဖၣ်စူးကါဝဲလၢကထီၣ်ကွၢ်တဲၣ်ကွၢ်ကွၢ်ဖိအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲအံၤ တၢ်အကတီၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်လၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်ကြးသ့ၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကရူၢ်အတၢ်ဒီးစး-

ကရူၢ်တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်အဂၤလီၤဆီၣ်အတၢ်ဒီးစးန့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်တစူးကါသုအီၤလၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်လၢပျဲၤဒီးတၢ်အကံၣ်အစိလၢတၢ်ပၢ်ပနီၣ် အီၤလၢကူၣ်သ့ၣ်လီၤဆီၣ်ကဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢအဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး ဖိတၢ်အံၤပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ရုလိၣ်သးဒီးပုၤအဂၤ တဖၣ်လၢအသးန့ၣ်ဒ်သိးဒီးအီၤ မ့တမ့ၢ် တီၤတတီၤယီ, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ပုၤကွၢ်ဖိအနီၢ်ကစၢ်တၢ်စုၣ်စုၣ်အတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်ဒီး တၢ်လိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အဖိတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်မၤကွၢ်လၢပုၤတၢ်စုၣ်စုၣ်အဂီၢ်-

တၢ်မၤကွၢ်အပုၤပၤဆၢတၢ်လၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်စုၣ်စုၣ်လၢနဖိအဂီၢ်ပၢ်ဖျါဆံ့ထီၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လီၤဆီၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢဆီၣ်ထွဲလၢအဘၣ်ထွဲလိၣ်သးတဖၣ်န့ၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢနဖိကလိၣ်ဘၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢကွၢ်ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လံၣ်ညီၣ်သိၣ်ဒိၣ်အိၣ်ထံးခိၣ်ဘိတၢ်သမံသမိးဆၢတဲၣ်(CBAs)မ့တမ့ၢ် တၢ်ထီၣ်တဲၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လံၣ်ညီၣ်သိၣ်ဒိၣ် (CBMs) တၢ်မၤကွၢ်အကလုၢ်တဖၣ်အံၤတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ကံၢ်စိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢပုၤတဖၣ်ကွၢ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ်လၢဖိတၢ်အံၤမၤတ့ၢ်ဝဲလၢအတၢ်မၤလိၣ်မၤဒီးတၢ်ပိးတၢ်လိၣ်တဖၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢအသရၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢတီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တဖၣ်အံၤတၢ်ပိးတၢ်လိၣ်လၢအဘျူးအိၣ်ကဲဘျူးလၢသရၣ်ဒီးမိၢ်ပၢ်တဖၣ်, ဆၢတဲၣ်လၢတၢ်မၤလိၣ်အပူၤတၢ်ကစူးကါအဂီၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်အဝဲ သ့ၣ်တဘၣ်စူးကါသုအီၤနီၤတၢ်လၢကဆၢတဲၣ်လၢတၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤစၢအဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ပၢ်ပၢ်နီၣ်တၢ်ပတီၢ်အဂီၢ်တၢ်ဒီးစး-

တၢ်ပၢ်ပၢ်နီၣ်တၢ်ပတီၢ်အဂီၢ်တၢ်ဒီးစးအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢအလီၢ်တၢ်လီၤဆဲးခိဖျါလၢ ပှၤလၢအစ့ၣ်နီၣ်ကစူးကါသုယုၣ်ကိဖိတဖၣ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်
စူးအါအါဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးစးတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ပၢ်ဆှၢတၢ်ဒ်ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်အသိးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒ်ညီၣ်န့ၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ပၢ်ပၢ်နီၣ်တၢ်ပတီၢ်အဂီၢ်တၢ်ဒီးစး မၤသမံထံတၢ်အလုၢ်အပူၤ လၢပှၤကိဖိတဖၣ်အံၤ မၤလိတၢ်ဘၣ်တၢ်မနုၤ(လၢတၢ်မၤန့ၢ်အဂ့ၢ်လီၤဆီတမံၤ),
မ့တမ့ၢ် တၢ်တယၢ်ဆိပၢ်လၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဆူညါအိၣ်ဒီးတၢ်အကံၢ်အစီလၢမၤဝဲကသ့န့ၣ်လီၤ.
(တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအအိၣ်ပၢ်စၢၤ).

တၢ်ပၢ်ပၢ်နီၣ်ဒ်အညီၣ်န့ၣ်-မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးစးတဖၣ် referenced tests

တၢ်ပၢ်ပၢ်နီၣ်ဒ်ညီၣ်န့ၣ်-မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးစးတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပၢ်ပၢ်နီၣ်အတၢ်ပတီၢ်လၢတၢ်ထီၣ်သၤတြီၤဖိတဖၣ်အံၤအတၢ်မၤဝဲတၢ်လၢအသကိး
တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဒုးန့ၣ်န့ၣ်သ့ၣ်လၢနဖိအိၣ်တၢ်အလီၢ် လၢတၢ်ရွဲလိၣ်သးဒီးပှၤဖိသ့ၣ်အကတဖၣ် လၢအသးန့ၣ်ဒ်သိးတဖၣ် မ့တမ့ၢ်
တၢ်ဒ်သိးဒီးအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

နီၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ပၢ်လီၤအိၣ်-မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးစးတဖၣ်

တၢ်ဒီးစးတဖၣ်အံၤ အနီၣ်ထီၣ်နီၣ်တၢ်မ့ၢ်ဖိတဖၣ်အံၤမၤမနုၤသ့ မ့တမ့ၢ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢမၤဝဲသ့သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
နီၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ပၢ်လီၤအိၣ်-မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးစးတဖၣ်တသမံသမိးဆၢတံၢ်ဝဲ ဖိတဖၣ်အံၤအအိၣ်အလီၢ်အကျဲလၢကရူၢ်အပူၤ ဘၣ်ဆၣ်
ဖိသ့ၣ်မၤဝဲတၢ်မနုၤအတၢ်ထီၣ်တၢ်တၢ် ထီၣ်တၢ်ပနီၣ်အပတီၢ် လၢတၢ်ကဆၢတံၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဖၣ်အံၤကထီၣ်သၤတြီၤဖိတဖၣ်အံၤတကီၢ်
ခါမၤဝဲတၢ် ယုၣ်ဒီးလၢအပူၤကွၢ်တၢ်မၤလၢမၤတၢ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ်ကျဲတဘိလၢတၢ်ထီၣ်တၢ်တံၢ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

နီၣ်ထီၣ်မနုၤတဖၣ်တၢ်စူးကါသုတၢ်အိၣ်လၢတၢ်ယုထၢတၢ်ဒီးစးအပူၤန့ၣ်လဲၣ်-

ကိတဖၣ်ကြးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံမံၤအဂီၢ်အဒိၣ်အအါဖဲတၢ်ယုထၢတၢ်ဒီးစးတဖၣ်လၢကစူးကါဝဲလၢတၢ်သမံထံဆၢတံၢ်တၢ်
အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအံၤအိၣ်တနီၣ်-

- တၢ်ဒီးစးတဖၣ်ကြးမ့ၢ်တၢ်လၢပသန့ပသးသ့- တၢ်ဒီးစးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပသန့ပသးသ့သန့ကတၢ်အံၤဟ့ၣ်တၢ်အစၢတဖၣ်လၢတၢ်မၤ
- အသးဒ်သိးသိးထီၣ်ဖဲ ဒီးစးဆၢကတီၢ်လီၤဆီတဖၣ် ဒီး/မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်လၢပှၤဟဲဒီးစးတၢ်လီၤဆီတဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. န
- ကြးတူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်သံဒီးလၢတၢ်သံကွၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဒီးသန့ပသးသ့တဖၣ်အတၢ်ဒီးစးလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဆူန့ၣ်အအိၣ်မ့ၢ်တၢ်
- ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲလၢအတကတီၢ်သကိးယုၣ်ဒီးတၢ်ဒီးစးအစၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဒီးစးကဘၣ်မ့ၢ်အဖိးလိၣ်သးဒီးဖိးသဲစးလီၤ.တၢ်ဒီးစးမ့ၢ်ဖိးသဲစးသန့က့ၢ်နီၣ်တၢ်ထီၣ်တၢ်မနုၤလၢရဲၣ်ကျဲတံၢ်ပၢ်
တၢ်လၢနီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးစးကဘၣ်ဆဲးကလၢလီၢ်တံၢ်လီၤဆဲးလၢဖိသ့ၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအအိၣ်ပၢ်စၢၤ မ့တမ့ၢ်
- တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်အဂ့ၢ်လီၤဆီတမံၤ အပတီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပတီၢ် တၢ်ဒီးစးတမံၤလၢလၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆူန့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ်
ဖိးသဲစးတၢ်ဝဲလၢတၢ်ဒီးစးတၢ်ပညိၣ်လီၢ်တံၢ်လီၤဆဲးဒီး ပၢ်ဆှၢအံၤက့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢဘၣ်တၢ်သိၣ်လိတၢ်ဒီးကဘၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအ
အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်လၢဘၣ်တၢ်ယုထၢတၢ်အိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဒီးစးဒီးတၢ်သမံထံအဂ့ၢ်အကတဖၣ်တဘၣ်ဝဲဖးနီၣ်ဖးထီၣ်ဖိသ့ၣ်အကလုၢ်န့ၣ် မ့တမ့ၢ် အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိန့ၣ်
ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ပၢ်ဆှၢအံၤက့ၢ်က့ၢ်တၢ်ဝဲလၢဖိသ့ၣ်အကစၢ်ဒ်ဝဲအကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျဲကျဲလီၤဆီအဂၤလၢတၢ်ဆဲးကျဲဆဲးကျိး
- မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ တၢ်အံၤတၢ်နိးတၢ်ဘျးတအိၣ်ဖျါဆံၣ်လၢ တကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢကမၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ်န့ၣ်အတၢ်ဒိကန့ၣ်ဒီးအတၢ်သးဝဲတဖၣ်, အသးသဟီၣ်, တၢ်သ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤ, ဒီးန့ၣ်ပၢ်တၢ်ဒီးစး
- အတၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ် ဒ်ဘၣ်မၤဟူးတၢ်အိၣ်သးနီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကသမံထံကဒီးကွိဖိတဖၣ်လၢဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ်-

ကွိဖိတဖၣ်လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆိတဖၣ်ကဘၣ်သမံထံတၢ်အိၣ်တဘျီ, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢမိၢ်ပၢ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤကူၣ်သ့ ခၢၣ်စးကရၢအၢၣ်လီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်အယိမ့တမ့ၢ်သၢပျၢ-ဒီးအစ့ၤကတၢ်တဘျီလၢကိးၣ်န့ၣ်ဒဲး, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢမိၢ်ပၢ်ဒီးကူၣ်သ့ခၢၣ်စးကရၢအၢၣ် လီၤတၢ်လိာ်ဝဲလၢကဘၣ်သမံထံကဒီးန့ၣ်အလီၢ်တအိၣ်လၢကမၤကူၣ်သ့တၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်ဘၣ်.

တၢ်ကသမံထံကဒီးအပူၤကပၣ်ယုၣ်တၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤအိၣ်ဝဲနီၢ်နီၢ်လၢတၢ်သမံထံဆၢတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ထၢဖျိပူၤ, ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢနဟ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်, တီၤဒၢးပူၤတၢ်ထံၣ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ကွၢ်နီၣ်ကွၢ်ယၢတဖၣ်လၢအမၤသးၣ်သိးထီၣ်တဖၣ်ဒီး IDEA န့ၣ်လီၤ. ဝဲအလီၢ်ခဲ IEP ကရူၢ်ကဆၢတၢ် လၢမ့ၢ်တၢ်ပၢ်ဖျိအါထီၣ်တမံၤအတၢ်ဂ့ၢ်ထၢဖျိန့ၣ်ကလိၣ်လၢကယုၣ်ညါမ့ၢ်ဖိသၣ်အံၤကအိၣ်ဒဲးဒၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဟူးဂဲၤဖဲမၤတသ့ ဒီးကလိၣ်ဘၣ်ဝဲကူၣ်သ့လီၤဆိတပယုၣ်ယိအဂီၢ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤဘၣ်ထွဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

စံးဒၣ်ကလိၣ် IEP ကရူၢ်မ့ၢ်ဆၢတၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ထၢဖျိအသီတဖၣ်မ့ၢ်တလိၣ်လၢသၢပျၢ, တၢ်ကပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်န့ၢ်န့ၢ်လၢလိာ်ကွဲးလၢကရူၢ်အိၣ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလၢဝဲလီၣ်ဝဲလၢကဆၢတၢ်နဖိအဂီၢ်ဆူညါတပယုၣ်ယိအဂီၢ်ကကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးကူၣ်သ့လီၤဆိဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲအဂၤတဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်လီၢ်ခါခဲအံၤ, ကရူၢ်တလိၣ်ဒဲးဝဲလၢကန့ၣ်လီၤမၤအါထီၣ်တၢ်သမံသမိး မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ဖိသၣ် အသရၣ်ယုထီၣ်ဝဲအယိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်မနုၤတဖၣ်လၢကဘၣ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်ထံဆးဖဲတၢ်သမံထံခါ မ့တမ့ၢ်တၢ်သမံထံကဒီးအခါ ဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်န့ၣ်လဲၣ်?

1. တၢ်ဒီးစးဒီးတၢ်သမံထံအဂၤအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်ထံလၢယဖိအဂီၢ်န့ၣ်လဲၣ်? ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်? တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်တၢ်ကစူးကါသူအီၤလၢယဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်ဒဲးလဲၣ် ?
2. ပုၤသမံထံတၢ်ဖိတဂၤကကွၢ်ထံကွၢ်ဆးယဖိလၢတီၤဒၢးပူၤဒီး စံးကတီၢ်တၢ် ဒီးယဖိအသရၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ခါ ?
3. ပုၤသမံထံတၢ်ဖိတဂၤအအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လဲၤခိဖျိလၢဒီးစးမၤကွၢ်ဖိသၣ်တဖၣ်လၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဒဲးသိးလိၣ်သးဒီးယဖိမ့ၢ်အအိၣ်ခါ?
4. ယဖိအတၢ်ဟူးဂဲၤမၤတသ့ဂ့ၤဂ့ၤ ကမၤတံၢ်တဖၣ် တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်သမံသမိးလၢအဖိးလိာ်သးဒီးသဲးစးတၢ်မၤနီၣ်ယၢတဖၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤ တတီၤတီၤစ့ၢ်ခါ?
5. ပုၤကွဲးကျိၣ်ထံတၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤကတီၢ်ကျိၣ်ထံတၢ်တဂၤမ့ၢ် တၢ်ဒီးန့ၢ်ကသ့ဖဲယဖိလိၣ်ဘၣ်တဂၤအခါစ့ၢ် ဧါ. တၢ်မၤကွၢ်တဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဖိတဂၤအံၤအကစၢ်အကျိၣ် မ့တမ့ၢ်ပၢ်ဖျါတၢ်ပနီၣ်အကျိၣ်လၢအလိၣ်တဖၣ်ဖဲလိၣ်ဘၣ်တၢ်အခါလီၤ.
6. ယဖိန့ၣ်မ့ၢ်အဒဲးသိးလၢကရူၢ်လၢတၢ်မၤကွၢ်တၢ်ဖဲလဲၣ်တမံၤအပတီၢ်ဒဲးညိၣ်န့ၢ်(ဖိသၣ်တဖၣ်စူးကါတၢ်ဝဲဝဲတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်ဒီးတၢ် လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်စ့ၢ်ခါ) ? မ့ၢ်ပုၤဟံးန့ၢ်မုၢ်ဒါတဂၤလၢပၤဆုၢ်တၢ်မၤကွၢ်အံၤမ့ၢ်အညိၣ်န့ၢ်ယုၣ်ဒီးယဖိအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢစ့ၢ်ခါ ?
7. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဒီးစးအမးတဖၣ်တၢ်ကပၣ်လီၤတၢ်အိၣ်ထံးလၢယဖိအတီၤ မ့တမ့ၢ် အသးနံၣ်စ့ၢ် ဧါ? ယဖိမ့ၢ်တီၢ်န့ၢ်ဖဲယၢတၢ်, တၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်ထံဆးတၢ်ဒဲးလဲၣ်လၢတၢ်သမံထံတၢ်မၤကွၢ်အစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လဲၣ်?
8. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒဲးလဲၣ်တကလုာ်လၢယကဘၣ်သံကွၢ်တၢ်လၢတၢ်တီၤစၢၤမၤစၢၤသကိးလၢတၢ်သမံထံအဂီၢ်န့ၣ်လဲၣ် ?
9. တၢ်ကဘၣ်မၤဝဲတၢ်မနုၤတဖၣ်လၢကမၤစၢၤယဖိလၢကတူၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်အမ့ၢ်အပၤဖဲတၢ်ဒီးစးအကတီၢ်ပူၤန့ၣ်လဲၣ် ?

ယမ့ၢ်တတူၢ်လိာ်ကွိအတၢ်သမံထံဘၣ်န့ၣ်တၢ်ကမၤအသးမနုၤလဲၣ်?

နမ့ၢ်တတူၢ်လိာ်တၢ်သမံထံအစၢၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်, နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢလၢကဒီးန့ၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အသမံထံဆၢတၢ်တၢ်အလုၢ်အပူၤ လၢအသဘျီ (IEE) ဖဲလၢကမ့ၢ်အတၢ်လၢာ်ဘျီလၢာ်စ့ၢ်ဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. IEE အံၤဘၣ်တၢ်ပၤဆုၢ်အီၤလၢပုၤဒီးစးတၢ်တဖၣ်လၢအပတီၢ်တုၤထီၣ်ဘး တၢ်တဖၣ်လၢတမၤတၢ်မၤလၢကွိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွိကီၢ်ရူၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤစရိလၢအိၣ်ဒီးအမံၤတဖၣ်ကဲထီၣ်ပုၤဒီးစးတၢ်သ့တဖၣ်ဒီး ဟ့ၣ်လီၤတၢ်သမံသမိးအံၤတအိၣ်ဒီးတၢ်လၢာ်ဘျီလၢာ်စ့ၢ်ဆူမိၢ်ပၢ်တဖၣ်အအိၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကွိကီၢ်ရူၣ်မ့ၢ်သမၤတၢ်ယုထီၣ်လၢ IEE လၢကမ့ၢ်အတၢ်လၢာ်ဘျီလၢာ်စ့ၢ်ပူၤကီၢ်စဲၣ်ကဘၣ်တဲဖျါထီၣ်ဆိတၢ်ကဟဲဒီးကန့ၢ်တၢ်ပိာ်ထွဲတဖၣ် လီၢ်တၢ်လီၤဆဲးလၢကပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သမံထံအံၤဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါဝဲအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲကွိရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကတၢ်ကတီၢ်ပၢ်စၢၤလၢတၢ်ပၢ်ပနီၣ်တမံၤယိအပတီၢ်လၢကွိကီၢ်ရူၣ်စူးကါသူအီၤလၢအတၢ်သမံထံတဖၣ်အဂီၢ်

အဖိလ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဘၣ်ကွီတဘၣ်မၤယံၣ်မၤနီၣ်ထီၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ IEE, တခါအံၤဒီးတၢ်အံၤကဘၣ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်
ထံဆးတၢ်အစၢလၢဖဲIEEယုသ့ၣ်ညါတၢ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်ယုထၢ မ့တမ့ၢ် တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢနဖိ IEPအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၢ်ဟူ တၢ်အစၢလၢတၢ်ကရၢကရီၤသမံ ထံ ဝဲ မ့ၢ်ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါန့ၣ်, နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒံးဒၣ်လၢကမၤန့ၢ် IEE
လၢနနီၣ်ကစၢ်အတၢ်လၢၣ်ဘူၣ်လၢၣ်စ့ၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. IEE မ့ၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢကွီၣ်ပနီၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်အစၢတဖၣ်, စ့ၢ်ကိးကဘၣ်
ကွၢ်ဆိကမိၣ်ထံဆးလၢ IEP ကရူၢ်ကဆၢတဲၣ် တၢ်ဆိလီၤပၢ်လီၤနဖိအလီၢ်ဒီးကူၣ်သ့ၣ်လီၤဆိဒီးတၢ်မၤစၢဆိၣ်ထွဲအကတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ IEE တၢ်သမံထံဝဲဝဲကဲဝဲတဘျီတၢ်ကယုဝဲတၢ်ကွဲးတၢ်ပၢ်ဖျါန့ၣ်လီၤ. မၤလီၢ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်အုၣ်သးတမံလၢလၢတၢ်မၤစၢအဂီၢ် မ့တမ့ၢ်
တၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးကဘၣ်မ့ၢ်ဒၣ်လၢလံၢ်ကွဲးန့ၣ်လီၤ. ဖဲနဒီးန့ၢ်တၢ်ပၢ်ဖျါန့ၣ်, ဆဲးကျဲၤနဖိအကွီၣ်လၢကရဲၣ်ကျဲၤ IEP
တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.